

Vastaus kirjalliseen kysymykseen viisumivelvollisesta maasta luonnonmarjanpoimijoita Suomeen kutsuvalle yritykselle lähetettävästä ennakkoselvityksestä

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Eero Suutarin /kok näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KKV 2/2017 vp:

Onko tarpeellista vaatia viisumivelvollisesta maasta luonnonmarjanpoimijoita Suomeen kutsuvalta marjanpoimintayritykseltä nykyisen kaltaista, yksityiskohtaista yli 50 kohdan ennakkoselvitystä erityiskysymyksineen sekä liitteineen, kun yritys on joka tapauksessa velvollinen noudattamaan Suomen lainsäädäntöä sekä metsämarjanpoiminnan aiesopimusta ja

ovatko kaikki ennakkoselvityksessä kysyttävät seikat tarkoituksenmukaisia ja voiko ennakkoselvitys olla yrityksille hallinnollisesti kevyempi, jotta luonnontuoteala säilyy houkuttelevana vaihtoehtona harjoittaa yritystoimintaa ja työllistää myös tulevaisuudessa?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Suomessa toimineet marjayritykset ovat tuottaneet Suomeen luonnontuotteiden poimijoita Thaimaasta vuodesta 2005 lähtien. Tuolloin yrityksillä oli alkanut olla vaikeuksia saada tarvitsemiensa poimijoita rajantakaisilta lähialueilta. Kotimaisin voimin poimittua raaka-ainetta ei ollut enää pitkään aikaan riittänyt marjateollisuuden tarpeisiin.

Alusta lähtien thaimaalaisten poimijoiden rekrytointi, Suomeen tuottaminen ja poimijoiden olosuhteet Suomessa ovat olleet otsikoissa ja eri viranomaisten huolen aiheena. Työministerin ja ulkoministerin asettama selvitysmies Markku Wallin havaitsi raportissaan helmikuussa 2014 lukuisia ongelmia aihepiiriin liittyen. Yksi oli se, että vastuu ulkomailta Suomeen tulleista luonnontuotteiden poimijoista ja heidän olosuhteistaan ei Suomessa kuulu millekään viranomaiselle. Luonnontuotteiden poimintaa ei Suomessa ole katsottu työsuhteiseksi, joten työelämän lainsäädäntö ja EU:n mahanmuuttodirektiivit eivät tule sovellettavaksi.

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalta 2014 saamansa kirjeen jälkeen työ- ja elinkeinoministeriö ryhtyi toimeen. Yhdessä ulkoasiainministeriön ja alan yritysten kanssa se alkoi kehittää ulkomaalaisten poimijoiden olosuhteita ja ansaintamahdollisuuksia sekä edistämään yritysten tasapuolisia kilpailumahdollisuuksia. Kehittämistyö on alusta asti tapahtunut tiiviissä yhteistyössä alan elinkeinon kanssa. Viime aikoina yhteistyö myös Thaimaan suurlähetystön kanssa on lisääntynyt.

Yksi keskeinen kehittämisväline on aiesopimus, jonka työ- ja elinkeinoministeriö ja ulkoasiainministeriö ovat yhdessä poimijoita Suomeen kutsuvien yritysten kanssa allekirjoittaneet. Ai-

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 2/2017 vp

esopimuksessa yritykset sitoutuvat takaamaan poimijoille kunnolliset olosuhteet ja ansaintamahdollisuudet Suomessa ja huolehtimaan siitä, että poimijoilta ei veloiteta kohtuuttomia kuluja. Aiesopimuksen myötä yritykset ovat myös samassa kilpailutilanteessa eikä millään yrityksellä ole mahdollisuutta hakea kilpailuetua poimijoiden olosuhteiden kustannuksella.

Aiesopimuksen noudattamisen seuranta on osoitettu Pohjois-Pohjanmaan työ- ja elinkeinotoimiston (TE-toimiston) tehtäväksi. Muunlaista aiesopimuksen seurantajärjestelmää ei ole olemassa. TE-toimisto antaa lausunnon Suomen Bangkokin edustustolle siitä, miten kukin yritys on menneellä poimintakaudella suoriutunut aiesopimuksen noudattamisesta. Edustusto ottaa lausunnon huomioon päättäessään viisumien myöntämisestä poimijoille.

Aiesopimus on konkreettinen ja seikkaperäinen, joten aiesopimuksen seuranta ja seurantaan liittyvä raportointi ovat myös konkreettisia ja seikkaperäisiä. Yksityiskohtaisuus on tarpeen myös siksi, että yritykset hakevat Thaimaasta poikkeuksetta enemmän poimijoita, kuin mitä Thaimaan viranomaiset Suomelle kiintiöivät. Tästä johtuen ei yleensä ole mahdollista, että yritykset saisivat haluamansa määrän poimijoita. Tässäkin suhteessa yrityksiä on kohdeltava tasapuolisesti, ja tasapuolinen peruste on yrityksen valmistautuminen tulevaan poimintakauteen. Tiedot tästä valmistautumisesta pohjautuvat pitkälti yritysten raportointiin Pohjois-Pohjanmaan TE-toimistolle.

Yritysten raportointia ja muita thaimaalaisten poimijoiden kutsumiseen liittyviä menettelyjä hiotaan koko ajan. Eri viranomaiset ja alan elinkeino kokoontuvat vuosittain ennen ja jälkeen poimintakauden pohtimaan kehittämistä vaativia kysymyksiä. Yritysten raportointi TE-toimistolle ja raportoinnin yrityksille aiheuttama hallinnollinen taakka ovat kehitettäviä kysymyksiä muiden joukossa.

Luonnontuotteiden poiminta ja siihen kytkeytyvä marjojen ja muiden luonnontuotteiden jalostus on merkittävä teollisuudenhaara Suomessa. Ala on myös merkittävä työllistäjä, ja suuri osa työpaikoista sijaitsee Pohjois-Suomessa, Kainuussa ja muualla harvaan asutuilla alueilla. Jalosteet ovat myös lisääntyvässä määrin vientituotteita. Suomalaisilla puhtailla luonnontuotteilla on hyvä brändiarvo, mutta kansainvälinen kilpailu on kuitenkin kovaa.

Pidän tärkeänä, että hyvin alkanutta työtä ulkomaalaisten luonnontuotteiden poimijoiden olosuhteiden ja samalla alan yritysten tasapuolisten kilpailumahdollisuuksien kehittämiseksi jatketaan.

Helsingissä 16.2.2017

Oikeus- ja työministeri Jari Lindström